

# Ὁ Χριστὸς τῆς ἀγάπης

Ἀπὸ τὸ βιβλίο:

**Μωυσέως Μοναχοῦ Ἀγιορείτου**

**«Ο ΕΙΡΗΝΟΔΟΤΗΣ, ΖΩΟΔΟΤΗΣ**

**ΚΑΙ ΦΩΤΟΔΟΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ»**

σειρά: «**ΑΘΩΝΙΚΑ ΑΝΘΗ**», τ.11

© ἐκδ. «ΤΗΝΟΣ», Ἀθῆναι 2004

Ὁ Χριστὸς ἦλθε στὸν κόσμο ὡς Λυτρωτὴς καὶ Σωτήρας. Σήμερα, δύο χιλιετίες ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ Του, παραμένει σχεδὸν ἄγνωστος στὸν κόσμο ἢ παραποιημένος ἢ μεταρρυθμισμένος ἢ ἀνανεωμένος καὶ διορθωμένος ἀπὸ μερικούς ἢ ἀρκετούς, ὄχι μακριὰ ἀπὸ ἐμᾶς. Δέν εἶναι ὁ Θεὸς δυνάστης, ἀφέντης, σκληρὸς, φοβερὸς, ἀπρόσιτος, ἀδυσώπητος κι ὁ ἄγνωστος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τῶν διαφορῶν ὁμολογιῶν καὶ πολλῶν παραχαράξεων. Δέν εἶναι ὁ μακάριος ἀναπαυόμενος στοὺς ἑπτὰ οὐρανούς, ὁ μακρυνός, ὁ δύσκολος, ὁ ἀδιάφορος, ὁ βαθύς, ὁ βαρύς, ὁ ξένος, τοῦ οὐμανισμοῦ, τοῦ ὀρθολογισμοῦ, τοῦ σχολαστικισμοῦ, τοῦ δυτικοῦ φιλοσοφισμοῦ.

Εἶναι ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης. Εἶναι ὁ κορυφαῖος καὶ πρῶτος ἰδρυτὴς τῆς ἀγάπης τῶν ἐχθρῶν, τῶν ξένων, τῶν δούλων, τῶν μόνων, τῶν φυλακισμένων, τῶν φτωχῶν, τῶν ἀστέγων, τῶν γυμνῶν, τῶν πεινασμένων, τῶν ἀσθενῶν, τῶν γέρων, τῶν ἀνέργων, τῶν μειονεκτικῶν, τῶν διαφορετικῶν, τῶν συγκεκριμένων, ὄλων. Εὐαγγελίζεται, ὄχι ἀπλὰ ρηματικά, τὴν τῶν πάντων ἐνότητα, τὴν ὑπὲρ νοῦν εἰρήνη. Ἐνσαρκώνει τὴ μεγαλειώδη θυσιαστικὴ αὐτοπροσφορά. Ἀγκαλιάζει τὸν ἄνθρωπο ἀπροϋπόθετα, ὀλοκληρωτικά, ἐλεύθερα, τὸν ἀναδεικνύει φιλόθεο καὶ τὸν θέλει ἅγιο. Δίνει νόημα, στόχο καὶ σκοπὸ ἱερό στὴ ζωὴ ἰσοθεΐας. Καλεῖ τοὺς πάντες δι' αὐτογνωσίας κι ἀδελφογνωσίας σέ θεογνωσία καὶ θεοληψία. Δέν ἀγαπᾷ διόλου τὴν ταπεινοσχημία, τὴν ὑποκρισία, τὴν αὐτάρκεια, τὴν εὐσεβῆ μασκοφορία, τὴν ψευδοαγιότητα καὶ τὴ θεομπαιξία. Ἀγαπᾷ ιδιαίτερα τὴν ἀγνή ταπεινότητα, τὴν ἀθωότητα, τὴν ἀπλότητα, τὴν καθαρότητα, τὴ ντομπροσύνη, τὴ γνησιότητα, τὴν ἀκεραιότητα κι ἀληθινότητα. Προτρέπει σέ συνεχῆ αὐτοέλεγχο, αὐτοκριτικὴ, αὐτομεμφία, περισυλλογὴ, προσευχὴ, μετάνοια, κατάνυξη, εὐλάβεια καὶ μνήμη θανάτου. Θέλει, ὡς ζηλωτὴς, τὴν ἀφοσίωση κι ἀφιέρωσή μας, τὴν ἀγάπη μας ὅλη, τὴν καρδιά μας κενὴ ἀπὸ ξένες ἀγάπες, τὸν λογισμό ἀγαθό, καθαρὸ, εὐθύ, δεξιό κι ἀκαχύποπτο. Δέν θέλει νᾶναι ὁ περιστασιακὸς καὶ περιθωριακὸς Θεὸς τῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ τοῦ εἶναι μας, τοῦ ὅλου κέντρου τῆς ζωῆς μας, ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ ζωῆς χορηγός. Δέν τοῦ ἀρέσουν ποτέ τάσεις αὐτοδικαιώσεως, φιλαρχίας, φιλοδοξίας, φιλαυτίας, φιλοσαρκίας, φιλοχρηματίας, ἀφιλανθρωπίας, ἀφιλαδελφίας κι ἀφιλοτεχνίας, οὔτε διαθέσεις πονηρές, ὠφελιμιστικές, ἀτομικιστικές, ἐγωϊστικές, μέ ἀμβλυνση τῆς συνειδήσεως ὅτι κανεὶς δέν μπορεῖ νά κάνει τίποτα γιὰ τὸ ὑπάρχον κακό. Αὐστηρὰ λόγια εἶπε γιὰ τοὺς σκανδαλίζοντες, τοὺς σκανδαλοποιούς, τοὺς σκανδαλοθηρες καὶ τοὺς εὐκολοσκανδαλιζόμενους, τοὺς ὑποκριτές, τοὺς ἠθικι-

στές, τούς εὐσεβιστές, τούς δαιμονοκίνητους λάτρεις μόνο τῶν στείρων ἐξωτερικῶν τύπων.

Εἶναι ὁ Θεός πού ἀσπάζεται τρυφερά κι ἀγκαλιάζει εἰλικρινά τούς ἐχθρούς, πού συνδειπνεῖ μέ τούς ἁμαρτωλούς τελῶνες καί συζητᾷ μέ τίς πόρνες. Ἄν καί δάσκαλος σκύβει καί πλένει τά πόδια τῶν μαθητῶν του, μιλά ὄχι τόσο γιά τό χθές, ἀλλά γιά τό αὐριο, δέν ἀφήνει τό μαχαίρι νά βγεῖ ἀπ' τή θήκη γιά ἐκδίκηση, ἐλπίζει στή μετάνοια τῆς μοιχαλίδος. Δέν κάνει ποτέ διακρίσεις. Τά λέει καλά στούς ἄρπαγες, στούς ἄδικους, στούς πλούσιους, στούς φιλάργυρους, στούς τσιγκούνηδες, στούς ἄπληστους καί στούς ἀνελεήμονες γενικά. Τά λέει ἐπίσης καί στούς φτωχοῦς πού εἶναι κακομοίρηδες κι ἔχουν σφοδρή τήν ἐπιθυμία τοῦ πλούτου. Θέλει τούς ἀνθρώπους τέλεια ἐλεύθερους. Ἐπιτιμᾷ σφοδρά τούς κατεξουσιαστές. Τιμᾷ τή μοναδικότητα καί ἱερότητα τοῦ ἀνεπανάληπτου ἀνθρωπίνου προσώπου καί δέν ἀπευθύνεται στή μάζα. Προτιμᾷ τά βιώματα ἀπό τίς ἰδέες, τήν ἐμπειρία ἀπό τή γνώση, τό βιωμένο παράδειγμα τῆς σιωπῆς ἀπό τά ὅποια παχειά κι ὠραία λόγια.

Οἱ βοσκοί τῆς Βηθλεέμ, τῆς ἀπλότητος, τῆς λιτότητος, τῆς ἀκτημοσύνης, τῆς ἀγρύπνιας καί τῆς ὀρθοστασίας, εἶναι οἱ πρῶτοι γνῶστες τῆς Ἐνανθρωπήσεώς Του. Οἱ μάγοι τῆς Ἀνατολῆς γίνονται, ὡς πράγματι ἐμπειροί σοφοί, ἐκστατικοί στά σημεῖα τ' οὐρανοῦ καί τά μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, καί οἱ πρῶτοι γνήσιοι προσκυνητές Του. Οἱ ἀπλές, οἱ σεμνές, οἱ περιορισμένες, περιφρονημένες καί καταφρονημένες γυναῖκες τῆς Ἰουδαίας γίνονται οἱ πρῶτες μάρτυρες τῆς Τριημέρου Θεοσώμου Ἀναστάσεώς Του. Ἡ γνωστή γιά τόν ἄστατο βίο της Σαμαρείτιδα γίνεται πρώτη συγκλονισμένη καί συγκινημένη ἀκροάτρια, ὄχι τόσο τῶν μυστικῶν τῆς προσωπικῆς της ζωῆς, ὅσο τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, καί μετέπειτα, ἡ ἰσαπόστολος καί μάρτυς Φωτεινή.

Συνεχίζει νά σκανδαλίζει ὁ Χριστός τούς Γραμματεῖς καί τούς Φαρισαίους, ὡς συνεχιζόμενο πάντα πλούσιο εἶδος καί ποικίλο, γιατί τούς κατακρίνει, τούς κατανοεῖ, τούς ξεσκεπάζει, δέν τούς ἀφήνει νά καθαρίζουν μόνο τή βιτρίνα, δέν τούς ἀφήνει νά τόν θέλουν ὅπως τούς συμφέρει, νά μή θεραπεύει τό Σάββατο, νά μή θεραπεύει καθόλου, νά μήν ἔρχεται ὅπως αὐτοί τόν ἀναμένουν, ἐξουσιαστή, καταστροφέα τῶν ἐχθρῶν τους, ἐκτιμητή κι ὄχι ἐπιτιμητή τους, ὑπεύθυνο Ἐκεῖνον κι ἀνεύθυνους αὐτούς, πού ζητοῦν σημεῖα μόνο κι ὄχι ἐπιμελῆ προσωπικό ἀγώνα, ἀποκαλύψεις κι ὄχι θυσία τοῦ ἑαυτοῦ τους, πλήρη ἀποκατάσταση, δόξα καί τιμή κι ἄγνοια ὅτι ἡ ἀγιότητα εἶναι κατωρθωτή κι ὄχι δοτή...

Ἐχει μετατραπεῖ ὁ Χριστός, κυρίως στή Δύση, καί ὄχι μόνο, σέ πρόεδρο χαμογελαστό φιλοπτῶχων ταμείων ἢ καί σέ ἀνίσχυρο θύμα, κι αὐτός, τῆς κακῆς κοινωνίας κι ἀναφέρεται ἡ προσφορά Του ὄχι ἀναίμακτη, μυστική, πνευματική καί ζῶσα θυσία ὑπέρ τῆς ζωῆς τοῦ σύμπαντος κόσμου ἀλλά χρηματική, κοινωνική, ψυχολογική. Ὁ παντοδύναμος ἔγινε ἀδύναμος κατά τόν ὅσιο Ἐφραίμ τόν Σῦρο. Εἶναι δύσκολη ἡ λογική προσέγγιση, ἡ ὀρθολογιστική κατανόηση καί μόνο μέσα ἀπό τή θεία λατρεία καί τή θερμή προσευχή δύναται νά βιωθεῖ τό μυστήριο τοῦ Θεοανθρώπου Ἰησοῦ. Ἐγινε σάν κι ἐμᾶς, ὅ,τι καί μεῖς, γιά νά μᾶς σώσει, νά μᾶς θεραπεύσει, νά μᾶς συμφιλιώσει μέ τόν Θεό. Ἐγινε ὁ πλούσιος φτωχός, γιά νά μᾶς πλουτήσῃ μέ τή φτώχεια Του, ὅπως ὠραιότατα γράφει ὁ μέγας Παῦλος

στους Κορινθίους. Ἐγινε ἄνθρωπος, γιά νά γίνουμε θεοί, ὅπως τονίζει ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιος.

Παρά τ' ὅτι βγῆκε τό θρησκευμα ἀπ' τίς ταυτότητες κι ἐτοιμάζεται νά βγεῖ καί τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ἀπ' τά σχολεῖα, γενικά συνεχίζει νά ὑπάρχει μιά πίστη στόν Χριστό. Μιά πίστη ὅμως σχετικά καί συχνά ἀπροσδιόριστη, ἀφηρημένη, χρησιμοθηρική, ἐπιλεγμένη, γιά ὦρα ἀνάγκης, γιά τό τί θά πεῖ ὁ κόσμος, ἔτσι παραλάβουμε, δέν βαρυνέσαι, δέν χρειάζονται πολλά, δέν εἴμαστε καί θεολόγοι. (Αὐτά λέγονται κι ἀκούγονται κι ἀπ' αὐτούς πού ἔλαβαν μέρος στίς ὑπογραφές γιά τίς ταυτότητες καί πού θά συγκεντρώσουν κι αὐριο ἄλλες γιά τά θρησκευτικά). Ἄρκετοί εἰδικοί πάλι, ὅπως δάσκαλοι, ἰατροί, καθηγητές, θεωροῦν χρήσιμο τόν Χριστό, ἀκίνδυνο, καλό καί βοηθητικό γιά τίς ὑλικές καί πνευματικές ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλοι, ἔχοντας στή μνήμη τους μιά αὐστηρή μητέρα ἢ γιαγιά, ὠριμάζοντας ἀπέριψαν τόν Χριστό ὡς ἀχρείαστο, βαρετό καί μονότονο, ἢ τοῦ ἔκαναν τή χάρη νά τόν φυλάξουν «γιά τό καλό», γιά τίς γιορτές τῶν Χριστουγέννων καί τοῦ Πάσχα. (Σέ ὀρισμένους βέβαια, μιά αὐστηρή μητέρα ἢ γιαγιά πιστή καί στό βάθος ἀγαθή, μέ τό πέρασμα τῶν χρόνων, τοῦς ἔγινε ἀφορμή ἐπιστροφῆς στόν Χριστό). Τώρα, ἀρχίζουν νά βγάζουν τίς εἰκόνες Του ἀπ' τά σχολεῖα, τά δικαστήρια καί τά νοσοκομεῖα, ὡς ἀχρείαστες σέ μιά κοινωνία ἐλεύθερη, ἀνεξίθρησκη, ἄθρησκη, ἄθεη, ἀχρηστη, δηλαδή δίχως Χριστό. (Τό φοβερό βέβαια εἶναι ἢ κατάβαση τῆς ἄχραντης εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ ἀπ' τήν καρδιά, ἐκεῖ εἶναι ἢ ἀρχή τῆς νέας μεγάλης εἰκονομαχίας).

Ἀπ' τό εὐαγγέλιο ἄρκετοί καλοί χριστιανοί ἐπιλέγουν χωρία ἢ τά ἐρμηνεύουν ἐντελῶς ἰδιωτικά, κατά τήν ἀνάγκη καί τό συμφέρον, τήν ἄποψη, τήν ἐποχή καί τήν περίοδο. Συμπεροντολόγοι ψευδοδιδάσκαλοι, ὄχι μόνο γνωστοί αἰρετικοί, καπηλεύθηκαν τήν Ἀλήθεια Του, ἀμαύρωσαν τήν εἰκόνα τοῦ θείου προσώπου Του καί τή θόλωσαν ἐπικίνδυνα. Κατάντησε ὁ Χριστός ἐνοχλητικός σέ μιά κοινωνία ὑπερκαταναλωτική, μιλώντας γιά λιτότητα, ἀπλότητα, ἐγκράτεια, δόση ἀγαθή, διακονία καί ταπείνωση. Γιά τήν παραχάραξη τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὑπεύθυνοι πολλοί, δίχως τά ποσοστά εὐθύνης ν' ἀπομακρύνονται τῶν κεφαλῶν μας. Ὁ Χριστός μιᾶ γι' ἀγάπη, ἐλευθερία καί ταπείνωση. Ὁ κόσμος ἐργάζεται συνεχῶς ἐξουσιαστικά, ἐκμεταλλευτικά, πλεονεκτικά, ἐπηρμένα κι ἀνειρήνευτα. Ὁ Χριστός χριστιανούς, ἀληθινούς μαθητές του, παιδιά του, θεωρεῖ κι ἔχει μόνο αὐτούς πού ἀληθινά ἀγαποῦν. Ἡ ἀγάπη εἶναι τό κύριο χαρακτηριστικό, τό ἔμβλημα, τό σημεῖο τῶν πιστῶν, τό καλύτερο πιστοποιητικό, ἢ ταυτότητά τους. Ἐμποδίζει λοιπόν τοῦς ἀνθρώπους ὁ Χριστός κι ἔτσι δικαιολογοῦνται νά τόν περιορίζουν, νά τόν περιθωριοποιοῦν, νά τόν ἀπομονώνουν, νά τόν χρησιμοποιοῦν ἔκτακτα, νά μή τόν θέλουν κύριο τῆς ζωῆς τους. Ἡ ἀνούσια ζωή τῶν χριστιανῶν εἶναι τό «καλύτερο» κήρυγμα γιά τοῦς ἀδιάφορους. Ὅταν οἱ χριστιανοί ἀγωνίζονται κι αὐτοί πολύ γιά πρωτοκαθεδρίες, τιμές, δόξες, πλοῦτη, ἐξουσίες κι ἀναγνωρίσεις, δέν προτείνουν παράδειγμα πνευματικῆς ἀνέλιξης κι ἔλξης στήν εἰρήνη, τήν ἐνότητα κι ὠραιότητα τοῦ Χριστοῦ.

Ἐνας ἀλλοιωμένος Χριστός, ἀλλοιώνει καί τή ζωή. Ἐνας καμωμένος κατά τίς ιδέες μας Χριστός κι ὄχι αὐτός πού πράγματι εἶναι, ἀποτελεῖ εἰκόνα κι ὁμοίωση τῆς δικῆς μας πεσμένης φύσης. Θεωροῦμε, λοιπόν, τόν κατά τή φαντασία, ἰδιο-

τροπία, ἀρέσκεια, συμφέρον, θέλημα κι εύρεσιτεχνία μας Θεό, αὐτόν τόν δικό μας, πώς δέν θέλει πολλούς σταυρούς, μιά καλωσύνη νά'χουμε, κακό νά μή κάνουμε, πώς μπορεῖ καί νά θυμώσει, νά ὀργισθεῖ, νά πεισμώσει καί νά μᾶς ἀποστραφεῖ καί τιμωρήσει. Γι' αὐτό κι ἐμεῖς προσπαθοῦμε μέ διάφορους τρόπους νά τόν ἐξαγοράσουμε, νά τόν δωροδοκήσουμε, νά τόν ἐξευμενίσουμε τέλος πάντων, νά τόν κάνουμε νά μετανοήσῃ γιά μᾶς. Ἀντιλαμβάνεσθε τό μέγεθος τοῦ προβλήματος, τοῦ ἰσχυρά δημιουργηθέντος σφάλματος, τῆς φοβερῆς αὐτῆς μεταποιήσεως. Ἡ σχέση μας μέ τόν Θεό νά'χει καταντήσῃ μιά φθηνή συναλλαγή καί σέ αὐτό ἐνίοτε νά συνεργοῦν παραδόσεις λαθεμένες καί κηρύγματα ἀθεολόγητα, ἀνορθόδοξα.

Ἔχει ἠθελημένα ἢ ἀθέλητα τό εὐαγγέλιο παρανοηθεῖ, παρεξηγηθεῖ καί παρερμηνευθεῖ ἀπό πολλούς κι ἔχουν κατασκευάσει ἕνα Χριστό πού δέν εἶναι ὁ Χριστός. Ἀκατανόητος ὁ πραγματικός Χριστός. Σάν τούς Ἑβραίους τόν ἀναμένουμε ἐξουσιαστή, μεσσία καί καταστροφέα. Τόν ἐγκαταλείπουμε μόνο στήν κορυφή τοῦ Γολγοθᾶ. Πῶς νά λατρεύσεις ἕναν ἀδύναμο, ἕνα σταυρωμένο, ἕνα νικημένο, ἕνα νεκρό; Ἀποτελεῖ, λοιπόν, ἀγαπητοί μου, ὁ Χριστός καί σήμερα σκάνδαλο καί μωρία. Μᾶς ξαφνιάζει, μᾶς τρομάζει, μᾶς συγκλονίζει, μᾶς τρομοκρατεῖ, θά λέγαμε, ἡ σιωπή Του, ἡ ἀπουσία Του, ἡ ἀπραξία Του, ἡ ἀδυναμία Του, ἀγνοώντας πώς ἡ σιωπή Του εἶναι εὐλαλή, ἡ φαινομενική ἀπουσία Του δυναμική παρουσία, ἡ ἀπραξία Του μέγιστη αὐτοθυσία, ἡ ἀδυναμία Του δύναμη νικημένου νικητῆ.

Ὁ Χριστός ἀπό τῆς πρώτης παρουσίας του ὑπῆρξε παρεξηγημένος. Τόν εἶπαν φάγο, οἰνοπότη, δαιμονοφορούμενο, κυρίως οἱ Γραμματεῖς καί οἱ Φαρισαῖοι καί γενικά ἡ ἄρχουσα τάξη, ἡ ἐξουσία, τό κατεστημένο. Ὁ ἀπλός λαός «παρασυρόταν» τώρα πιά ἀπό ἕνα δάσκαλο, πού ἔπραττε πρῶτα αὐτά πού δίδασκε, πού γιά πρώτη φορά ἡ διδασκαλία συνοδευόταν ἀπό θαυματουργία, πού δέν εἶχε ὕφος ἀρχηγικό, ἐξουσιαστικό κι ἀπρόσιτο καί συνομιλοῦσε ἄνετα μέ ὄλους. Μά αὐτό δέν τοῦ τό ἐπέτρεπαν οἱ παραπάνω κύριοι. Θεωροῦνταν ἰδιαίτερα ἐπιλήψιμο νά συνδιαλέγεσαι μέ τελῶνες καί πόρνες. Ἐνοχλοῦσε πολύ ἡ δραστηριότητα, ἡ κινητικότητα, ἡ κοινωνικότητα, ἡ ἀνεκτικότητα τοῦ νέου διδασκάλου καί μέ μιά πρόχειρη δίκη, πού σκηνοθετήθηκε μέ ψευδομάρτυρες καί συνοπτικές διαδικασίες, ὀδηγήθηκε στόν σταυρό καί ξεμπέρδεψαν μέ τόν ἐνοχλητή τοῦ κύρους, τῆς αὐθεντίας, τῆς ὑπεροφίας, τῆς αὐθάδειας, τοῦ θράσους, τῆς ἀγορᾶς καί τῆς πελατείας τους, τόν καταστροφέα τῆς καριέρας, τοῦ μέλλοντος καί τῆς διαδοχῆς τους. Δέν ἀνέχονταν ἐπ' οὐδενί καί δέν ἐπέτρεπαν σέ κανένα νά κρίνει τήν ἄφατη ὑποκρισία τους καί νά κατηγορεῖ τολμηρά τήν ἐξουσιομανία τους. Ἐλεγκσαν, κατηγορήσαν καί θανάτωσαν τόν ἐλεγκτή τους καί συνέχισαν ἡσυχά τόν ἀνήσυχο βίο τους.

Ὁ Χριστός διατύπωσε κατηγορηματικά πώς δέν μπορεῖς ν' ἀλλάξεις τόν κόσμο, ἂν δέν ἀλλάξεις πρῶτα τόν ἑαυτό σου. Καθαρθῆναι καί εἶτα καθάραι, κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Θεολόγο. Τί ὠραία πού τό λέει ὁ προσφιλῆς ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ: Βρές τήν εἰρήνην στήν καρδιά σου καί χιλιάδες κόσμος θά σωθεῖ! Ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σῦρος λέγει: Εἰρήνευσε μέσα σου καί θά εἰρηνεύσει ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ! Δέν πρόκειται ἐδῶ γιά ψυχολογικές ἐμβαθύνσεις καί φιλοσοφικές σκέψεις περί αὐτοκαθάρσεως κι αὐτογνωσίας, ἀλλά γιά ἕνθεο τρόπο καί ὀρθόδοξη στάση

ζωής σέ σύνδεσμο άρραγῆ καί σχέση άγαθή μέ τόν ζώντα Χριστό, τήν έλευθερώτρια άλήθεια Του καί τή σώζουσα άγάπη Του. Άν νομίζεις ότι ό Χριστός εἶναι άγνωστος, άπόμακρος, μακρυνός, κρυμμένος, μή φοβάσαι. Δέν σημαίνει ότι δέν ύπάρχει, δέν αισθάνεται, δέν γνωρίζει, δέν βλέπει, δέν παρακολουθεῖ καί δέν άκούει. Ἡ έμπειρία τῆς άπουσίας του εἶναι προδρομική άφετηρία τῆς παρουσίας Του. Ὁ νομιζόμενος άπών Χριστός εἶναι πάντως πάντα παρών, πανταχοῦ παρών καί τά πάντα πληρῶν.

Καλούμεθα, άγαπητοί μου άδελφοί, ως συντηρητές τέχνης ν' άποκαθάρουμε τήν άμαυρωθεῖσα εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καί νά έπανεύρουμε τό πρωτόκτιστο κάλλος της, τήν ώραιότητα καί γλυκύτητα τοῦ μοναδικοῦ θείου προσώπου, τοῦ θεανθρώπινου, τοῦ πατρικοῦ, τοῦ άδελφικοῦ, τοῦ φιλικοῦ, πού σοῦ έμπνέει άπειρο σεβασμό άλλά κι έντυπωσιακή οικειότητα, μεγάλο δέος καί συνάμα μεγάλη έμπιστοσύνη. Άπό τόν δεσποτικό θρόνο, τό τέμπλο, τόν τροῦλλο ἤ τό προσκυνητάρι νά τόν θρονιάσουμε στήν καρδιά μας, γιά μιά εἰλικρινῆ έπιτέλους συζήτηση έφ' όλης τῆς ὕλης, μιά παραδοχή τῆς ἡττας, νά θέλουμε νά κάνουμε πάντα τό δικό μας, νά δικαιολογούμεθα, ν' αὐταπατώμεθα, νά ναρκισσεύουμεθα, ν' άστατοῦμε, νά τυρβάζουμε καί νά καθυστεροῦμε κι αναβάλλουμε καί νά μή Τοῦ ζητᾶμε τήν έμπνευση τῆς κραταιῆς μετάνοιας καί τήν ἴαση τῆς άθάνατης ψυχῆς μας. Ἡ πράξη αὐτή εἶναι βέβαια άναγκαία, άλλά δέν μπορεῖ ποτέ νά μήν εἶναι αὐθόρμητη, έγκάρδια κι όλόψυχη. Παρ' όλ' αὐτά ό Χριστός παραμένει άζήτητος, τοιχογραφημένος ἤ εἰκονογραφημένος καί μαυρισμένος κι ό άνθρωπος μέ άμαυρωμένη τήν εἰκόνα τοῦ προσώπου του. Μόνο ό προσωπικά ανακαλυφθεῖς καθαρός, ζωντανός Χριστός, πού γεννᾶται κι ανακαλύπτεται Σταυροανασημένος στή γνήσια εκκλησιαστική έμπειρία μπορεῖ ν' αναστήσει, φωτίσει, έμπνεύσει, όδηγήσει καί παραμυθήσει τόν σύγχρονο άνθρωπο. Ἐνας Χριστός κεκαλυμμένος άπό τίς έπιστρώσεις άσπασμῶν κυρίαρχων ιδεολογιῶν πολλῶν αἰώνων, δέν θ' αναπαύει καί σώζει άλλά επικίνδυνα θά ταλαιπωρεῖ, όπως μεγάλο μέρος τῆς άνέραςτης Δύσης, πού θεώρησε ότι πέθανε (Νίτσε, Σάρτρ).

Ἡ συνάντηση κι ένωση τοῦ ανθρώπου μέ τόν άληθινό Θεό άποτελεῖ τήν πλήρη δικαίωση κι όλοκλήρωση τῆς ύπάρξεώς του. Διαφορετικά, ό μή συγχρονισμός τοῦ ανθρώπου μέ τόν Χριστό δημιουργεῖ παρεξήγηση, προκατάληψη ἤ καί άπαξίωση. Ὁ άπαθής Χριστός έπαθε γιά τή σωτηρία τῶν έμπαθῶν. Πέθανε γιά τούς ζωντανούς νεκρούς. Ὁ πόνος τοῦ Χριστοῦ δέν εἶναι γιάτί δέν τόν άκολούθησαν μόνιμα ζητωκραυγάζοντας, άλλά γιάτί δέν ενδιαφέρθηκαν κᾶν γιά τήν παρουσία Του, δέν θέλησαν νά τόν γνωρίσουν, νά τόν άκούσουν, νά συζητήσουν, νάχουν κι αντίθετη γνώμη. Ὁ Χριστός δέν θέλει άφωνους, άνελεύθερους κι άδαεῖς μαθητές, άλλά εἰλικρινεῖς φίλους συζητητές. Μετά δύο χιλιάδες χρόνια, έπαναλαμβάνω, ἴσως κουραστικά, παραμένει παρεξηγημένος κι άγνωστος ό άληθινός Χριστός καί σήμερα δέν τόν αναζητᾶ σωστά ό άνθρωπος. Ἡ αναζήτησή του εἶναι συγχυσμένη, νοθευμένη καί ταραγμένη άπό θρησκοληψίες, μαγικές άντιλήψεις, λαϊκές λαθεμένες δοξασίες, άπρόσεκτες τοποθετήσεις, φανατικές ιδεοκαταληψίες καί συναισθηματικές έλαφρότητες. Φρονοῦμε πώς κύριο έμπόδιο τῆς οὐσιαστικῆς σχέσεως τοῦ ανθρώπου μέ τόν Θεό εἶναι τά κατά τόν άγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ δαιμονοκίνητα πάθη του καί ἡ έλλειψη πλήρους έμπιστοσύνης, όλοκληρωτικῆς

ἀφιερώσεως κι ἀφοσιώσεως, πού δημιουργεῖ ὡς φυσικό ἐπακόλουθο μιά σειρά παγερῶν παρερμηνειῶν. Διαπιστώνουμε τελικά καί λυπηρά πώς ζοῦμε σάν νά μὴν ἦλθε ὁ Χριστός, ἀφοῦ δέν μεταμόρφωσε τή ζωή μας, σάν ν' ἀπέτυχε τό κήρυγμα Του, σάν νά ὑπῆρξαν μάταιοι οἱ ἀγῶνες, οἱ θυσίες, τά μαρτύρια, οἱ ἄθλοιοι, τῶν ἀποστόλων, τῶν μαρτύρων, τῶν ὁσίων. Ζοῦμε σάν σέ προχριστιανική κι ὄχι μεταχριστιανική ἐποχή.

Οἱ Θεοφόροι Πατέρες τῆς ἀγίας μητέρας μας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας συστηματικά, ἐπανειλημμένα καί διευκρινιστικά διατύπωσαν ξεκάθαρο λόγο γιά τό τί εἶναι ὁ Χριστός, τή μεγάλη σημασία καί τήν ὑπέριστα ἀξία τοῦ θεανδρικοῦ προσώπου Του, τήν ἔννοια τῶν διδαχῶν Του, βιώνοντας τούς λόγους Του οἱ ἴδιοι, ἐρμηνεύοντας τίς παραβολές Του, ἐμβαθύνοντας στά θαύματα, ἀναλύοντας τήν πορεία Του. Σήμερα ἐορτάζουμε ἀνεόρταστα τόν κύκλο τῶν θεσπέσιων δεσποτικῶν ἐορτῶν, δίχως οὐσιαστική χαρά στήν ψυχή. Ἐξαντλοῦμε τό ἐνδιαφέρον μας στήν ἀγορά, στόν στολισμό, στόν καθαρισμό, στήν περιήγηση καί στήν ἀνταλλαγή δώρων. Ἀναμένουμε κι ἐμεῖς σάν τούς Ἰουδαίους ἓνα Χριστό ὡς κοινωνικό ἐπαναστάτη κι ἀνακαινιστή, σάν ἰδεολόγο ἀναμορφωτή, πού γεννήθηκε φτωχά καί πέθανε γιά τίς ιδέες του. Ἡ παραλλαγμένη αὐτή εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ γενικά συνεχίζει νά ἐπικρατεῖ. (Γιά νά μὴ μιλήσουμε τώρα γιά τύχη, γούρι, καλό τοῦ χρόνου, χρόνια πολλά, ποδαρικό καί λοιπά γνωστά). Ἐορτάζουμε τήν ἐορτή τῶν Χριστουγέννων κι ἀπουσιάζει αὐτός πού ἐορτάζει· ὁ Χριστός. Τό ἀπόλυτο τοῦ δόγματος τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Ἰοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀκατάληπτο καί τό μυστήριο, κατά τήν ὑψηλή, ἱερή ὑμνολογία μας, καλύπτεται μέ τή σιωπή. Ἡ ἀλήθεια ὅμως αὐτή τῆς πίστεώς μας, ἡ κεφαλαιώδης γιά τή σωτηρία μας, ὁ Θεός ἔγινε ἄνθρωπος, γιά νά γίνει ὁ ἄνθρωπος Θεός, καί κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Θεολόγο, δέν εἶναι μιά ωραία ιδέα, μιά ἀπλή ἱστορική μνήμη ἢ ἓνας ἀνίερος συναισθηματισμός (μέ τόν παγωμένο Χριστούλη στή φάτνη τῶν ζώων), πού βιώνεται στά λουῖσα καί τά φῶτα τῶν χοροεσπερίδων, τά πλούσια τραπέζια καί τίς διανυκτερεύουσες λέσχες. Ὁ Χριστός χρησιμοποιεῖται σήμερα κάπου μεταξύ ἐμποροπανήγυρης κι ὠφέλιμης ἰδεολογίας...

Θά ἐπανέλθω σέ κάτι πού καί πιό πάνω θίξαμε· στή διδαχή τῆς σιωπῆς ἀπό τόν Χριστό. Ὃταν ὁ Χριστός ρώτησε τούς μαθητές Του, σάν μά μὴν ἤξερε ὁ Παντογνώστης, τί λένε γιά μένα οἱ ἄνθρωποι, γιά ποιόν μέ θεωροῦν, ἄραγε πιστεύουν πώς εἶμαι Θεός, σέ τί Θεό πιστεύουν, εἶναι γνωστή ἡ ἐγκάρδια ἀπάντηση τοῦ αὐθόρμητου Πέτρου, ὅτι εἶναι ὁ Χριστός, ὁ υἱός τοῦ ζῶντος Θεοῦ, καί στή συνέχεια ὁ Χριστός, λέγει ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος, τούς συνέστησε νά σωπάσουν, νά μὴν ποῦν πρὸς τό παρόν σέ κανένα ὅτι αὐτός εἶναι ὁ Χριστός. Τό ἴδιο συστήνει καί στό ὄρος Θαβώρ, κατά τή φρικτή του Μεταμόρφωση, σέ κανένα νά μὴν πείτε τ' ὄραμα, ἀλλά νά τό πείτε μετά τήν Ἀνάστασή μου. Ἐπίσης, ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου, οἱ εὐαγγελιστές Ἰωάννης καί Ματθαῖος ἀναφέρουν, ὅτι ὁ Χριστός μιλά καί στήν προκειμένη περίπτωση μέ τή γλυκόφθογη σιωπή Του. Ἡ σιωπή εἶναι τό μυστήριο τοῦ λόγου τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, κατά τόν ἀββᾶ Ἰσαάκ τόν Σῦρο. Σιωπή ἀντί γιά φλυαρία, σιγή ἀντί γιά κήρυγμα, ἱερή ἡσυχία ἀντί θορυβώδη δράση. (Ἦπάρχει καί δράση δίχως κίνηση δραστήρια). Τό Γεροντικό ἀποτελεῖ τόν καρπό πού ὠρίμασε στήν ἀσκητική ἐρημική γῆ ἀπό ροές δακρῶν

καί θερμή δέηση, στό συνεχές κλίμα καί τή γαλήνια ατμόσφαιρα μιᾶς συνεχοῦς κι ἀδιατάρακτης σιωπῆς. (Πόσο χαίρομαι τά σιωπηλά Γεροντάκια στό Ἅγιον Ὄρος, στό στασίδι, στό κελλί, στόν κῆπο, στό βουνό).

Καλούμεθα ἐμεῖς σήμερα νά σωπάσουμε; Ὅταν προκαλούμεθα δέν θά ὁμολογοῦμε; Δέν θά εἴμεθα ἄνανδροι ριψάσπιδες ἂν δέν διακηρύσουμε θαρραλέα πρὸς ὅλους τὴν ὀρθόδοξη πίστη μας; Χρειάζεται διάκριση καί στή σιωπή καί στόν λόγο. Ἡ σιωπή νά μὴν εἶναι φοβισμένη, ὑποκριτική, ἐγωϊστική, εἰρωνική, χλευαστική, ἀδιάφορη. Ὁ λόγος νά μὴν εἶναι ὑπερήφανος, φλύαρος, ἀποστομωτικός, ἀγενής, ἀφιλόνητος, ἀδέξιος, ἄτεχνος, ἀνειρήνευτος. Δέν θά γίνουμε ἐμεῖς δικηγόροι, ὑπερασπιστές τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως κι ἄλλοτε ἔχουμε πεῖ, δέν θά σώσουμε ἐμεῖς τὸν Χριστό καί δέν θά διορθώσουμε τὴν Ἐκκλησία Του. Μόνο ὁ Χριστός θά μᾶς σώσει καί μόνο ἡ Ἐκκλησία Του μέ τὴν ἁγιαστική χάρη τῶν μυστηρίων της θά μᾶς γιάνει. Εἴμαστε στό 2002 μετὰ Χριστόν. Εἴμαστε ὅμως μέ τὸν Χριστό; Εἴμαστε χριστιανοί μέ τὸν ἀληθινὸ Χριστό ἢ μέ τὸν εἰδωλοποιημένο Χριστό τῆς φαντασίας, τῆς ἀρέσκειας, τοῦ συμφέροντος καί τοῦ μέτρου μας; Τό ἐρώτημα εἶναι ἐπιείκον, ἀποκλειστικά προσωπικό, σημαντικό καί καίριο. Καλούμεθα γιὰ μιὰ εἰλικρινῆ, σαφῆ, τίμια, ὀρθή κι ἐγκάρδια ἀπάντηση. Διαφορετικά, θά περνᾷ ὁ καιρὸς εὐχάριστα, μονότονα, ρουτινιάρικα, μοναχικά καί θάμαστε χριστιανοί δίχως Χριστό, σάν νά λέμε ἄνθρωπος δίχως καρδιά, δένδρο δίχως ρίζες, τραπέζι δίχως πόδια...

Ἀφοῦ, λοιπόν, δέν κατανοοῦμε τὴ σιωπή τοῦ Χριστοῦ, δέν κατανοοῦμε ὅτι χρειάζεται κι ἐμεῖς συχνά-πυκνά καί νά σιωποῦμε καί ν' ἀκοῦμε καί νά προσευχήμαστε καί νά μελετᾶμε. Θεωροῦμε κι ἐμεῖς ὡς ἄσοφοι ὅτι μποροῦμε νά χουμε πάντα γνώμη ἐπὶ παντός ἐπιστητοῦ καί θέλουμε μάλιστα καί τὴν Ἐκκλησία μας φλύαρη καί τούς ἐκπροσώπους της βροντόφωνους, ἀπειλοῦντες καί τοποθετοῦντες τὸν καθένα στή θέση του. Δημιουργοῦμε ὅμως, ἀδελφοί μου, ἔτσι μιὰ μᾶλλον ἐπιβεβαρυμένη καί «μολυσμένη ἀπὸ ρητορεία, ὠραιολογία καί περιττολογία Ἐκκλησία», ὅπως ὠραῖα εἰπώθηκε (Μάριος Μπέσγος). Μέσα στή σιωπή τοῦ Χριστοῦ, στή σιωπή τῆς Ἐκκλησίας, στή σιωπή τῆς ἐρήμου, κυοφοροῦνται οἱ μεγάλες πράξεις, τ' ἀθλήματα καί οἱ οὐσιαστικοί λόγοι, πού παραμυθοῦν κι εἰρηνεύουν τίς καρδιές τῶν κουρασμένων ἀπὸ τὴν κενολογία καί πολυλογία τῆς σύγχρονης ἐποχῆς.

Ὁ ὁσῖος Ἐφραίμ ὁ Σῦρος μέ τὴ συνήθη του κατάνυξη ἀναφέρει: Ἄς λυπηθοῦμε τοὺς ἑαυτοὺς μας κι ἄς συνεισθοῦμε κι ἄς κατανοήσουμε ὅτι τ' ὄνομά μας ταυτίζεται μέ τοῦ Χριστοῦ· αὐτός Χριστός κι ἐμεῖς χριστιανοί καλούμεθα. Ἀξίζει ν' ἀνακαλύψουμε σύντομα αὐτὸν τὸν ζῶντα, ἀληθινὸ, προσωπικό Χριστό κι ὄχι τὸν Χριστό τῆς ἱστορίας, τῆς θρησκείας, τῆς ἰδεολογίας. Νά φιλοξενηθεῖ στήν καρδιά ὁ Χριστός. Μὴ συνεχίζει νά μένει μόνος, δίχως νάχει πού νά κλίνει τὴν κεφαλή Του στήν ἀφιλόξενη γῆ. Τὴ θύρα τῆς καρδιάς κτυπᾷ διακριτικά κι ἐπανειλημμένα, γιὰ νά βρεῖ τόπο ἀναπαύσεως. Καρδιά συντετριμμένη καί τεταπεινωμένη ζητᾷ ὁ Θεὸς τῆς δόξης, γιὰ νά συνδειπνήσει κι ἀναγεννήσει τὸν ὅλο ἄνθρωπο. Ἐρημη καί μόνη ἢ ἀνθρώπινη καρδιά ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ οὐρανοῦ νυμφίου τὸν αἰσθάνεται μακρυνό, ἀπρόσιτο, ξένο κι ἄγνωστο. Δέν θά χαρεῖ ποτέ ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, ἂν δέν ἐπιτύχει αὐτὴ τὴ συγκλονιστική συνάντηση. Ἡ καρδιά γι' αὐτὴ

τήν ένωση πλάσθηκε κι αὐτή έναγώνια κι επίμονα ἀναζητᾶ. Φλέγεται γιά τή συνεύρεση, ὅπως ἡ νύμφη τοῦ καταπληκτικοῦ Ἰσματος Ἰσμάτων. Ποθεῖ ἕνα Χριστό ἀναλλοίωτο, ἀνεκσυγχρόνιστο, ἀνεκμοντέρνιστο, ἀνεκοσμικευτο, τόν αὐτό καί χθές καί σήμερα καί στούς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Τόν Χριστό τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῶν ἁγίων μυστηρίων, τῆς Θείας Εὐχαριστίας, τῶν ἀποστόλων, τῶν μαρτύρων, τῶν ὁσίων, τῶν δικαίων, τῶν ἐγκρατευτῶν καί παντός πνεύματος ἐν πίστει τετελειωμένου.

Ἐλεγε ὁ Γκάντι: Τόν Χριστό τόν ἀγαπῶ, ἀλλά τούς χριστιανούς δέν τούς ἀγαπῶ, γιατί δέν μοιάζουν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ μεγάλη αὐτή ἀλήθεια θά πρέπει νά μᾶς προβληματίσει σοβαρά. Νομίζω ὅτι τό πρόβλημα συγκεκριμενοποιεῖται περισσότερο στούς σημερινούς χριστιανούς, πού χροῖζουν ἐπανευαγγελισμοῦ, καί πού ὅπως εἶπαμε στήν ἀρχή, ἔχουν παραμορφώσει τό πανάχραντο πρόσωπό Του μέ τίς παρεμβάσεις τους, εἴτε συντηρητικές, ἀλλά μᾶλλον ἐπιφανειακά παραδοσιακές, εἴτε νεωτεριστικές κι ἀμελέτητα νεόκοπες. Τό μεγαλύτερο πρόβλημα νομίζουμε καί πιστεύουμε εἶναι οἱ κίβδηλοι χριστιανοί, ἀκόμη, καί τό χειρότερο, οἱ κάλπικοι κληρικοί, τά νόθα κηρύγματα, τά δίχως βίωμα, οἱ νοσηρές φιλανθρωπίες, δηλαδή οἱ δίχως ἀγάπη, οἱ μόνο ἀπό ἐπιδεικτικότητα καί γιά τό θεαθῆναι πραγματοποιέμενες καί τά πολλά «κατορθώματα» τῆς Δύσης ἐν ὀνόματι μάλιστα τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ μεγάλη ντοστογιεφσκική ἀλήθεια, πού ἀφήνει τήν ἀλήθεια μόνο γιά τόν Χριστό, ἀφοῦ αὐτός εἶναι ἡ αὐτοαλήθεια, ἡ πηγὴ τῆς ἀλήθειας, θά πρέπει νά μᾶς ταρακουνήσει, γιά νά συνειδητοποιήσουμε τήν πραγματικότητά μας, τή σχέση μας μέ τόν Χριστό, τήν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ, τόν Χριστό δίχως προσωπεῖα, πού τοῦ θέσαμε ἐμεῖς οἱ περιπλανώμενοι, πλανεμένοι μασκοφόροι χριστιανοί, τοῦ Χριστοῦ τοῦ Σταυροανασηθέντος, τοῦ μόνου δυνάμενου νά μᾶς λυτρώσει καί σώσει διὰ μετανοίας.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος πρῶτο λόγο τοῦ κηρύγματος τοῦ Κυρίου ἀναφέρει τό «Μετανοεῖτε» (Ματθ. δ', 17). Τό αὐτό λέγει καί ὁ Εὐαγγελιστὴς Μᾶρκος (Μαρκ. α', 15). Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἀναφέρει ὡς πρῶτους λόγους τοῦ κηρύγματος τοῦ Κυρίου τήν ἐπίσκεψή του στή συναγωγή τῆς Ναζαρέτ καί τήν ἐπιβεβαίωση τῶν λόγων τοῦ προφήτου Ἡσαΐα καί τήν ἐκπλήρωσή τους στό πρόσωπό του (Λουκ. δ', 21). Ὁ δὲ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀρχὴ τῶν λόγων τοῦ Κυρίου κάνει ἀναφέροντας τούς λόγους πού εἶπε στούς μαθητές του, ὅτι πλησίον Του θά δοῦν πολλά ἐξαισία σημεῖα (Ἰωαν. α', 52).

Ὁ κυριακὸς περὶ φιλανθρωπίας λόγος ἀρχίζει ἀπὸ τόν πέμπτο μακαρισμὸ τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίας του: Μακάριοι εἶναι οἱ ἐλεήμονες, γιατί αὐτοὶ θά ἐλεηθοῦν (Ματθ. ε'). Οἱ ἀνελεήμονες δέν θά ἐλεηθοῦν. Ὁ περὶ φιλαδελφίας λόγος τοῦ Κυρίου κορυφώνεται στό χωρίο πού λέγει ὅτι προτιμᾶ τὴ συμφιλίωση μέ τόν πικραμένο καί μαλωμένο ἀδελφό καί τὴν πρὸς αὐτόν συγχωρητικότητα κι ἀγάπη ἀπὸ τά πλούσια δῶρα σ' Αὐτόν τόν ἴδιο (Ματθ. ε', 23-24). Ἡ καταπληκτικὴ κορύφωση ὁμως τοῦ κηρύγματος τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου εἶναι στὸν λόγο πού ἀκούσθηκε γιά πρώτη φορά καί χώρισε τὴν ἱστορία στὰ δύο: Ἀγαπᾶτε τούς ἐχθρούς σας! (Ματθ. ε' 44). Ὅχι νά τούς ἀνέχεσθε, ὄχι νά τούς προσπερνᾶτε, ὄχι νά τούς λησμονᾶτε κι ἀποφεύγετε, ἀλλὰ ἀληθινὰ κι ἐγκάρδια νά τούς ἀγαπᾶτε καί μάλι-



στα έσεις νά εύλογεΐτε αυτους που σ̄ας καταριωνται, νά ευεργετεΐτε οσους σ̄ας μισουν, νά προσευχεσθε για οσους σ̄ας βλαπτουν και σ̄ας κατατρεχουν (Ματθ. ε' 44). 'Αν αγαπατε μονο οσους σ̄ας αγαπουν, αυτο κι οι αμαρτωλοι το κανουν (Ματθ. ε', 46). 'Ο Χριστος ζητα την τελειότητα της αγαπης, την τελειότητα των πιστων κατα την τελειότητα του Θεου (Ματθ. ε', 48). Αυτη εΐναι η εμπνευσμενη χριστιανικη υπερβαση, η καταπληκτικη θυσια, η συντριβη της υπερηφανειας, η εξαρση της ταπεινωσεως, η ανυπερβλητη κι εκστατικη αγαπη, η αγνωστη στους προχριστιανικους χρονους και δυσκολη στους μεταχριστιανικους.

Στη συνεχεια ο Χριστος συγκεκριμενοποιει αυτη την αγαπη μας και την ξεκαθαριζει απο επικινδυνα λαθη που δυνανται να τη νοθευσουν και ν' αστοχησουν του σκοπου. Λεγει λοιπον ο ιδιος ο Χριστος: Προσεχετε να μη κανετε την ελεημοσυνη σας μπροστα στους ανθρωπους, για να σ̄ας βλεπουν. 'Αν το κανετε αυτο δεν θαχετε μισθο στον ουρανο (Ματθ. ζ', 1). Συνεχιζει τονιζοντας: Μη σαλπιζετε την ελεημοσυνη σας, μη τη δημοσιευετε, μη τη διαφημιζετε διολου, γιατι το εργο αυτο το διαλαλουν στους δρομους και στις συναγωγες οι υποκριτες, για να τιμηθουν και δοξασθουν απο τους ανθρωπους. 'Ομως ετσι, με τον επιδεικτικο αυτο τροπο της αρετης τους, ελαβαν ολο τον μισθο τους απο τωρα εδω (Ματθ. ζ', 2). Να ποιος ακριβως εΐναι ο θεοδιδακτος τροπος καθε αγαθοεργιας και φιλανθρωπιας: Να μη γνωριζει ουτε το αριστερο σου χερι τι κανει το δεξι (Ματθ. ζ', 3). Πολυ αγαπα ο Θεος την αδοξια, την αφανεια, τη μυστικότητα, το αδιαφημιστο, το ταπεινο. Το λεγει παρακατω καθαρα: 'Ο ουρανιος πατερας βλεποντας τη μυστικη σου αγαθη εργασία εδω θα τη φανερωσει κι ανταποδωσει πλουσια στον ουρανο (Ματθ. ζ', 4).

Μορφη αγαπης δεν εΐναι μονο η ελεημοσυνη αλλα και η συγχωρητικότητα, οπως λεμε καθε φορα στο «Πατερ ημων»: συχωρεσε μας τα αμαρτηματα, αφου κι εμεις συχωρησουμε και συχωρουμε και θα συχωρουμε τ' απεναντι μας αμαρτηματα των αδελφων μας (Ματθ. ζ', 12). Το επαναλαμβάνει παρακατω: 'Αν δεν συχωρεσετε δεν προκειται να συχωρηθειτε (Ματθ. ζ', 14-15). Μάλιστα στον ερωτωντα Πετρο περι του ποσες φορες μπορουμε να συχωρουμε τον πταισαντα ο Κυριος του απαντα: εβδομηκοντακις (Ματθ. ιη', 22), που σημαίνει απειρες φορες, παντοτε. Συνηθως οι φιλαργυροι δεν εΐναι φιλανθρωποι κι ελεημονες. Γι' αυτο κι ο Κυριος λεγει: Μη θησαυριζετε εδω στη γη αυτα που ευκολα και γρηγορα χανονται, αλλα θησαυριζετε εκει που δεν χανονται, αγαθοεργωντας. Συνηθως εκει που εΐναι ο θησαυρος εΐναι κι η καρδια του ανθρωπου (Ματθ. ζ', 19-21). 'Αν κανεις καταθετει στο ουρανιο χρηματιστηριο αγαθοποιωντας, πλουτιζει σιγουρα αιωνια. 'Αν ο ανθρωπος διχασθει και νομισει πως μπορει ν' αγαπα τον Θεο και τον Μαμμωνα πλαναται οικτρα. Το βεβαιωνει ο ιδιος ο Κυριος, οταν λεγει μάλιστα οτι αυτο εΐναι αδυνατο (Ματθ. ζ', 24).

Μορφη επισης αγαπης εΐναι το ακατακριτο. 'Ο Κυριος μιλα αυστηρα για τους κρινοντες και κατακρινοντες μισαδελφους κι αναδελφους ως αναμαρτητους κι ακατακριτους (Ματθ. ζ', 1-5). 'Η πηγη της αγαθοτητας, η αυτοαγαθοτητα εΐναι ο Παναγαθος Θεος, και δεν συγκρινεται με την οποια ανθρωπινη καλωσυνη. 'Εμπνευστης, υποκινητης και φορεας του αγαθου εΐναι ο Θεος, ο οποιος επισκεπτεται φιλανθρωπα τον φιλοθεο ανθρωπο δια της μυστηριακης ζωης, της νηψεως

καί προσευχῆς καί τόν ἱκανώνει καί χαριτώνει μόνο ν' ἀγαπᾶ καί ν' ἀγαθοποιεῖ (Ματθ. ζ', 7-11). Ἄν θέλουμε νά ἄχουμε καλό στή ζωή μας νά κάνουμε μόνο τό καλό κι ὅπως θέλουμε νά μᾶς φέρονται ἔτσι καί νά φερόμαστε πρὸς τοὺς ἄλλους (Ματθ. ζ', 12). Ἡ ὁδὸς τῆς ἀκριβοῦς χριστιανικῆς ἀγάπης εἶναι στενὴ κι ἀνηφορικὴ, ἀλλὰ ὁδηγεῖ σέ σίγουρη ἄνεση κι ἐλευθερία. Ὑπάρχει κι ὁδὸς πλατεία πού ὁδηγεῖ στήν ἀπώλεια (Ματθ. ζ', 13-14). Εἶναι ἡ ἀγάπη δίχως Χριστό, πού ὁδηγεῖ στή φιλαυτία, στή φιλοζωΐα, στή φιλοδοξία, στή φιλοχρηματία, στή φιλοσαρκία καί στή φιλοῦλία. Εἶναι μασκοφόροι ψευδοπροφήτες, οἱ προβατόσχημοι λύκοι, αἰρεσιάρχες κι αἰρετικοί, πνευματιστές κι ἀθεϊστές, εἰδωλολάτρες καί σατανολάτρες, πού κι αὐτοὶ μιλοῦν πολύ γι' ἀγάπη, ἀλλὰ ἐγωϊστικὴ, ἀτομικιστικὴ, ναρκισσιστικὴ, ἀντίθετη (Ματθ. ζ', 15). Πρόκειται γιὰ σάπια δένδρα κατὰ τὴ Γραφή (Ματθ. ζ', 17).

Στὴ βασιλεία τὴν ἀτελεύτητη τῶν οὐρανῶν δέν θά εἰσέλθουν ἀπλὰ καί μόνο αὐτοὶ πού πιστεύουν κι ὁμολογοῦν τόν Χριστό, λέει ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ἀλλὰ αὐτοὶ πού πράττουν τό θέλημά Του μέ ἀγάπη, ἐγκάρδια, ὀλόψυχα κι ὀλόθερμα κι ὄχι στεῖρα, τυπικά, καθηκοντολογικά καί στερεότυπα (Ματθ. ζ', 21). Ὁ Κύριος διῆλθε τὴ γῆ κηρύττοντας τὴν ἀγάπη, ἀλλὰ καί συνεχῶς πράττοντας αὐτὴ. Διῆλθε θεραπεύων, εὐεργετῶν, θαυματουργῶν. Ἄν ἀναφέρουμε μόνο τόν Εὐαγγελιστὴ Ματθαῖο βλέπουμε, θεράπευσε τόν λεπρό (Ματθ. η', 2-4), τόν παραλυτικὸ δοῦλο τοῦ πιστοῦ καί ταπεινοῦ ἑκατοντάρχου (Ματθ. η', 5-13), τὴ μέ πυρετό πεθερά τοῦ Πέτρου (Ματθ. η', 14-15), πολλοὺς δαιμονισμένους κι ἀσθενεῖς (Ματθ. η', 16), γαλήνεψε τοὺς ἀνήσυχους κι ὀλιγόπιστους μαθητὲς ἀπὸ τὴν ταραχὴ τῆς θάλασσας, πού γαλήνεψε κι αὐτὴ μέ τόν λόγο του κι ὑπάκουσε κι ὁ ἄνεμος στή φωνὴ Του (Ματθ. η', 23-28), τοὺς δύο δαιμονισμένους τῶν Γεργεσηνῶν (Ματθ. η', 28-34), τόν πιστό παραλυτικὸ πού συγχώρεσε τίς ἁμαρτίες του (Ματθ. θ', 2-8), τὴν ἐπὶ δώδεκα ἔτη πιστὴ αἰμορροοῦσα (Ματθ. θ', 20-22), τὴ νεκρὴ θυγατέρα τοῦ ἄρχοντος (Ματθ. θ', 23-26), τοὺς δύο πιστοὺς τυφλοὺς (Ματθ. θ', 27-31), τόν κωφάλαλο δαιμονισμένο (Ματθ. θ', 32-33), τόν ἔχοντα ξερό τό χέρι του (Ματθ. ιβ' 10-13), τόν ὄχλο τόν πολὺ τόν ἀσθενούντα (Ματθ. ιβ', 15), τόν τυφλό, κωφάλαλο καί δαιμονισμένο (Ματθ. ιβ', 22), στήν ἔρημο τόν ἀκολούθησε πάλι ὄχλος πολὺς καί τόν εὐσπλαγχνίσθηκε καί τόν θεράπευσε (Ματθ. ιδ', 14), χόρτασε τοὺς πεντακισχίλιους, δίχως τίς γυναῖκες μέ τὰ παιδιά, μέ δύο ψάρια καί πέντε φωμιὰ καί περίσεψαν καί δώδεκα κοφίνια φαγητοῦ (Ματθ. ιδ', 15-21), ἔσωσε τόν βυθιζόμενον στή θάλασσα ἀπὸ τὴν ὀλιγοπιστία του Πέτρο (Ματθ. ιδ', 24-33), στή Γενησαρέτ ὅσοι πάσχοντες ἄγγιξαν τό ἱμάτιό του θεραπεύθηκαν (Ματθ. ιδ', 36), τὴν δαιμονισμένη θυγατέρα τῆς πιστῆς Χαναναίας (Ματθ. ιε', 22-28), στ' ὄρος τῆς Γαλιλαίας ἐπίσης θεράπευσε πολλοὺς ἀσθενεῖς (Ματθ. ιε', 30), πάλι στήν ἔρημο χόρτασε τετρακισχίλιους, ἐκτός γυναικῶν καί παιδιῶν, μ' ἑπτὰ ἄρτους καί λίγα φαράκια (Ματθ. ιε', 32-38), τό σεληνιαζόμενο παιδί (Ματθ. ιζ', 14-18), στά ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου, πάλι θεράπευσε ὄχλους πολλοὺς (Ματθ. ιη', 1-2), ἔξω τῆς Ἰεριχώ δύο τυφλοὺς (Ματθ. κ', 29-39), τυφλοὺς καί χωλοὺς στὸν ναό (Ματθ. ια', 14) καί ἄλλους. Εἶναι γεγονός πὼς ὁ Χριστός δέν θαυματουργοῦσε γιὰ νά κάνει τόν κόσμον προσωρινὰ καλὰ, ἀλλὰ γιὰ νά τοῦ χαρίσει ζωὴ αἰώνια. Στὴν πατρίδα του δέν ἔκανε πολλὰ θαύματα λόγω τῆς ἀπουσίας

τῆς πίστεως τῶν ἀνθρώπων (Ματθ. ιγ', 58).

Τό χάρισμα τῆς θαυματουργίας ἔδωσε ἀπό ἀγάπη ὁ Χριστός καί στούς μαθητές του (Ματθ. ι', 1) μέ αὐτές τίς προϋποθέσεις πίστεως καί σωτηρίας. Ὁ Χριστός δέν ὑπῆρξε ἕνας σπουδαῖος ἀλτροῦίστης, ἕνας καλός οὐμανιστής, ἕνας προσεκτικός φιλόανθρωπος, ἕνας συναισθηματικός θεραπευτής, ἕνας καλωσυνάτος ἰατρός, ἕνας λυπησιάρης διδάσκαλος, ἕνας τρομερός θαυματοποιός, ἕνας δυναμικός ἱεροκήρυκας μέ πλούσια δράση κι ὀπαδούς ἐπευφημοῦντες, ἀλλά ὁ ἀληθινός ἰατρός τῶν ψυχῶν καί τῶν σωμάτων μας, ὁ μόνος Σωτήρας, ὁ Σταυροαναστηθεὶς Θεός, ὁ Λυτρωτὴς τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Ὁ Χριστός δέν εἶχε μιὰ ἐπιλεκτική ἀγάπη. Ἀγαποῦσε τοὺς πάντες. Συνέτρωγε μετὰ τῶν τελωνῶν καί ἀμαρτωλῶν καί συνομιλοῦσε μαζί τους (Ματθ. θ', 10). Αὐτό βέβαια σκανδάλιζε τοὺς περίεργους καί παράξενους Φαρισαίους, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶπε ὁ καρδιογνώστης Ἰησοῦς: Ἀνάγκη ἰατροῦ δέν ἔχουν οἱ ὑγιεῖς, ἀλλά οἱ ἀσθενεῖς (Ματθ. θ', 11-12), Καί στή συνέχεια: Ἔλεον θέλω κι ὄχι θυσία (Ματθ. θ', 13). Δηλαδή περισσότερο ἀπὸ τίς προσφορές ἀγαπᾶ τὴν ἐλεήμονα καρδιά, τὴν εἰλικρινά ἀγαπῶσα Θεό κι ἀνθρώπους. Στόν πλούσιο νέο πού τόν πλησίασε καί τόν ρωτοῦσε τί νά κάνει, γιά νά κληρονομήσει τὴν αἰώνια ζωὴ, μεταξύ ἄλλων τοῦπε ν' ἀγαπήσει τόν πλησίον του σάν τόν ἑαυτό του καί νά μοιράσει τὰ ὑπάρχοντά του στοὺς φτωχοὺς (Ματθ. ιθ', 19-21). Τ' ἄκουσε καί λυπήθηκε καί δέν τᾶπραξε, γιατί ἦταν πολὺ πλούσιος (Ματθ. ιθ', 22).

Ἀγάπη εἶναι καί ἡ διακονία, ἡ κάθε διακονία πρὸς τόν ἄλλον καί ὑπόδειγμα αὐτῆς ἔδωσε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, καθὼς λέγει πὼς ἦλθε νά διακονήσει κι ὄχι γιά νά διακονηθεῖ (Ματθ. κ', 28). Ἀγάπη εἶναι νά παραχωρεῖς τὴ θέση σου στόν ἄλλο, ν' ἀφήνεις χῶρο γιά τόν ἀγαπητό πλησίον,